

HSS-002

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
Political Participation of the People in the Area of Bang Rak Noi Subdistrict
Administrative Organization, Mueang District, Nonthaburi Province

กานต์ภักดิ์ โชติสุริยสินสุข¹ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์^{2,*}

Kantaphat Chotsuriyasinsukh¹ and Wanlop Rathachatranon^{2,*}

¹ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Master of Arts (Political Science), Major Field: Political Science, Department of Political Science and Public Administration, Kasetsart University

²Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.

* Corresponding author's e-mail: nicharee.chot@ku.th and fsocwll@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 394 คน และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนในตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย (2) ประชาชนในตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรสต่างกันทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และ (3) การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านการเลือกเปิดรับข่าวสารด้านการเลือกให้ความสนใจ ด้านการเลือกรับรู้และตีความหมาย และด้านการเลือกจดจำมีความสัมพันธ์กับ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย, จังหวัดนนทบุรี

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the political participation of people in Bang Rak Noi Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nonthaburi Province; (2) compare the political participation of people in Bang Rak Noi Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nonthaburi Province, classified by demographic characteristics; and (3) study the relationship between political news perception and political participation of people in Bang Rak Noi Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nonthaburi Province. The research instrument used was a questionnaire with a sample size of 394 people. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and Pearson's correlation coefficient, with a statistical significance level of 0.05. The research results showed that (1) people in Bang Rak Noi Subdistrict, Mueang District, Nonthaburi Province had low opinions on political participation. (2) People in Bang Rak Noi Subdistrict, Mueang District, Nonthaburi Province with different ages, education levels, occupations, monthly incomes, and marital statuses had different political participation. (3) Political news perception in terms of selective exposure, selective attention, selective perception and interpretation, and selective memory were related to political participation of people in Bang Rak Noi Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Nonthaburi Province.

Keywords: Political Participation, Bang Rak Noi Subdistrict Administrative Organization, Nonthaburi Province.

บทนำ

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 18 ฉบับ โดยทุกฉบับมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่งคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย แม้ว่าในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนไทยจะมิได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองเท่าที่ควร แต่เมื่อกระแสการเป็นประชาธิปไตยของโลกได้เข้าสู่ประเทศไทยก็ทำให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนควรมีสติ เสรีภาพและมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น นำมาสู่การปฏิรูประบบ

การเมืองไทยที่เห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก (จิตชัย เทียนทอง, 2565) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมไทยในด้านการปฏิรูปการเมืองรัฐธรรมนูญเป็นตัวเร่งให้เกิดการเติบโตของกระบวนการทางประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เปิดโอกาสกระแสการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในกระบวนการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็งมากขึ้น (สิริชัย ตูลยสุข, 2564)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน เป็นรูปแบบหนึ่งตามหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยที่ภาครัฐมีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาท “ร่วมกันรับรู้ ร่วมคิด ร่วมสร้าง และร่วมตัดสินใจ” ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (1) ได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบ ฯ โดยการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รู้จักยอมรับในความคิดเห็นทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย และให้ประชาชนมีสิทธิและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำ (รัฐสภา, 2568) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นกระบวนการที่สาธารณชนเป็นความเป็นห่วงกังวล มีความต้องการและมีทัศนคติที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐบาลตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนคติและมีส่วนในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ประชาชนเอง ปัญหาและความต้องการของประชาชนจึงได้รับการตอบสนองด้วยการมีส่วนร่วม เป็นการส่งเสริมให้ระบอบประชาธิปไตยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (วรรัชชล สุขชาติ, 2564)

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจึงมิได้หมายความว่าเพียงการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดีของตนเอง ได้แก่ การให้ข้อมูลและรับข้อมูล การมีส่วนร่วมทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง หรือการมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งการเข้ามาส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐเป็นไปด้วยความโปร่งใส ลดปัญหาการคอร์รัปชันได้ (Fagen, 1966; Mibrath & Goel, 1977; สถาบันพระปกเกล้า, 2560; เรืองวิทย์ ครองยุติ, 2564; ตรีรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล และสมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์, 2565) ดังนั้นการมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองของประชาชนในด้านต่าง ๆ จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ หากประชาชนได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองก็จะทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้อง เหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อความเข้มแข็งของประชาธิปไตยไทย และการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีมากยิ่งขึ้น (Sombatpoonsiri, 2020; กมลทิพย์ บุญสุข, 2562, ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2566)

จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัด 1 ใน 5 ของจังหวัดปริมณฑล คือ นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม สมุทรสาคร และปทุมธานี จังหวัดนนทบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 20 กิโลเมตร เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานครจึงทำให้ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ย้ายมาจากภูมิภาคอื่นของประเทศไทย สาเหตุจากพื้นที่บางส่วนของจังหวัดในบางอำเภอยังเป็นที่รองรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม มีการจัดสรรที่ดิน และก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม เป็นจำนวนมาก (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2568) จากผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (อบจ. นนทบุรี, 2568) จากสถิติการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการเลือกตั้ง อบจ. ทั่วทั้งประเทศเป็นครั้งแรกพร้อมกัน กลับมีสถิติที่น่าสนใจว่า จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด โดยมีผู้ใช้สิทธิเพียงร้อยละ 50.00 เท่านั้น (Wevis, 2568)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี โดยมุ่งศึกษากับประชาชนในตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากสภาพกำลังจะมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ส่งผลให้มีโอกาสในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพ และผู้วิจัยคาดหวังว่าผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแผนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
2. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

3. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

4. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

5. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

6. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

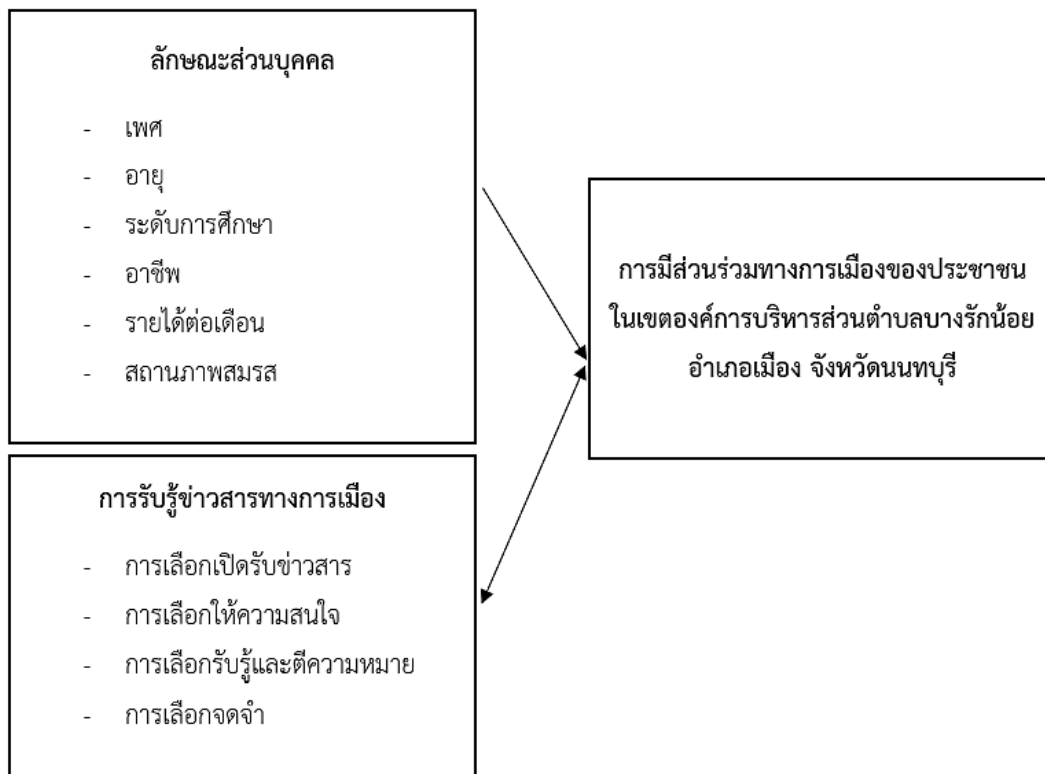
7. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 21,366 คน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนนทบุรี, 2567) โดยผู้วิจัยทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*Power และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 394 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรม โดยแบบสอบถามมี 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรองจำนวน 2 ข้อ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จำนวน 20 ข้อ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 25 ข้อ และส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยแบบสอบถามนี้ พบว่า แบบสอบถามนี้มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.951 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.700 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลได้

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการสำรวจภาคสนามกับประชากร คือ ประชาชนในตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 394 คน มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่เดือนเมษายน ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2568

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 50 – 59 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้างรัฐ รายได้ต่อเดือนมากกว่า 55,000 บาทขึ้นไป และมีสถานภาพสมรส

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีความเห็นด้วยต่อการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความเห็นด้วยต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารอยู่

ในระดับมาก ด้านการเลือกจดจำอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการเลือกให้ความสนใจ และด้านการเลือกเปิดรับข่าวสาร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวม

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	อันดับ
1 ด้านการเลือกเปิดรับข่าวสาร	2.72	0.72	ปานกลาง	4
2 ด้านการเลือกให้ความสนใจ	2.85	0.65	ปานกลาง	3
3 ด้านการเลือกรับรู้และตีความหมาย	3.73	0.95	มาก	1
4 ด้านการเลือกจดจำ	3.17	0.83	ปานกลาง	2
รวม	3.12	0.59	ปานกลาง	

การมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี มีความเห็นด้วยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีความเห็นด้วยต่อด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ด้านการให้ข้อมูล และรับข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ด้านการมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	อันดับ
1 ด้านการให้ข้อมูล และรับข้อมูล	2.89	0.85	ปานกลาง	2
2 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	1.70	0.80	น้อยที่สุด	5
3 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.55	0.86	มาก	1
4 ด้านการแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง	2.20	0.99	น้อย	3
5 ด้านการมีบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมือง	2.12	1.17	น้อย	4
รวม	2.48	0.75	น้อย	

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

คุณลักษณะส่วนบุคคล	sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1 เพศ	0.074		✓
2 อายุ	0.000*	✓	
3 ระดับการศึกษา	0.000*	✓	
4 อาชีพ	0.000*	✓	
5 รายได้ต่อเดือน	0.000*	✓	
6 สถานภาพสมรส	0.004*	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองด้านการเลือกเปิดรับข่าวสาร ด้านการเลือกให้ความสนใจ ด้านการเลือกรับรู้และตีความหมาย และด้านการเลือกจดจำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ต่างกัน จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

อายุ ประชาชนในกลุ่มอายุ 30-49 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด ซึ่งสะท้อนถึงช่วงวัยที่มีความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ และเริ่มตระหนักถึงผลกระทบของนโยบายภาครัฐที่มีต่อครอบครัวและการดำรงชีวิต เหตุผลดังกล่าวสะท้อนหลักการของ Life Cycle Theory of Political Participation ซึ่งเสนอว่าพฤติกรรมทางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงตามช่วงชีวิต โดยกลุ่มวัยกลางคนจะมีแนวโน้มแสดงบทบาททางการเมืองอย่างเป็นระบบมากที่สุด ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย นาคอินทร์ (2564) ซึ่งพบว่ากลุ่มวัยทำงานให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางของชุมชนผ่านการเลือกตั้งและการแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานรัฐ

ระดับการศึกษา ระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่จบปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด สาเหตุสำคัญคือการศึกษาช่วยเพิ่มทักษะในการคิดวิเคราะห์ การประเมินข้อมูล และความสามารถในการเข้าถึงข่าวสารได้หลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้า

สำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตาม Civic Competence Theory (Niemi & Junn, 1998) ทฤษฎีนี้ชี้ว่า การศึกษามีใช้เพียงเพิ่มความรู้ แต่ยังเสริมพลังในการกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผลในสาธารณะ

อาชีพ ประชาชนที่ประกอบอาชีพราชการและพนักงานบริษัทเอกชนมีแนวโน้มมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มอาชีพอิสระหรือรับจ้างทั่วไป ปรากฏการณ์นี้สามารถอธิบายได้ว่าอาชีพที่มีความมั่นคงจะมีเวลาว่างที่ยืดหยุ่นกว่า มีโอกาสเข้าถึงสื่อและข่าวสาร รวมถึงการปฏิสัมพันธ์กับระบบราชการมากกว่า ซึ่งเอื้อต่อการตื่นตัวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ทฤษฎีที่สอดคล้องคือ Resource Model of Political Participation ของ Verba et al. (1995) ที่ระบุว่า ทรัพยากรทางอาชีพมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน งานของกาญจนา รัตนกร (2558) ก็ยืนยันว่าอาชีพที่ใกล้ชิดกับภาครัฐ เช่น ครู ข้าราชการท้องถิ่น มักมีพฤติกรรมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มอื่น

รายได้ต่อเดือน ประชาชนที่มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือนแสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มรายได้ต่ำ โดยเฉพาะในการแสดงความเห็นต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นและการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน เหตุผลเชิงตรรกะคือ ผู้ที่มีรายได้สูงมักมีความมั่นใจในตนเอง มีทรัพยากรด้านเวลา และรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมสามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนได้ ซึ่งตรงกับ Socioeconomic Status Theory (SES) ที่เสนอว่า รายได้และฐานะทางเศรษฐกิจสัมพันธ์กับการมีอำนาจต่อรองในเชิงการเมือง งานวิจัยของณัฐชน ลิ้มปิเจริญ (2567) ที่ศึกษาในพื้นที่กึ่งเมือง ก็ยืนยันว่ากลุ่มที่มีรายได้มั่นคงมีพฤติกรรมการเมืองสูงทั้งในเชิงการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน

สถานภาพสมรส สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกลุ่มที่สมรสแล้วมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาททางสังคมในระดับครอบครัวและชุมชนมากกว่าผู้โสด การอธิบายเหตุผลในมิตินี้คือ ผู้ที่มีครอบครัวมักมองนโยบายภาครัฐในฐานะที่มีผลกระทบต่ออนาคตของตนและบุตรหลาน จึงมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและตรวจสอบภาครัฐอย่างจริงจัง แนวคิด Role Accumulation Theory ช่วยอธิบายว่าการสะสมบทบาทในฐานะ “ผู้ดูแลครอบครัว” ส่งผลให้เกิดความสนใจและความรับผิดชอบทางการเมือง งานวิจัยของสุกัญญา สุทธิรักษ์ (2566) ที่ศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มครอบครัวในเขตเมืองก็ให้ผลในแนวเดียวกัน

จากผลการศึกษาการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองของประชาชนในตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี สามารถอภิปรายได้ดังนี้ การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในทุกมิติมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม สะท้อนว่าข่าวสารไม่ได้เป็นเพียงแหล่งข้อมูล แต่เป็นปัจจัยจูงใจ (motivator) และสร้างกรอบการรับรู้ที่หล่อหลอมพฤติกรรมของประชาชน การเปิดรับอย่างมีเป้าหมาย (selective exposure) ส่งเสริมให้บุคคลเกิดการประมวลผลเชิงวิพากษ์ และสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับ Uses and Gratifications Theory ที่เสนอว่าผู้บริโภคสื่อจะเลือกเสพสื่อที่ตอบสนองความต้องการทางสังคมและอุดมการณ์ของตน

งานวิจัยของณัฐภณ ลิ้มปีเจริญ (2567) และสมชาย ตั้งธรรม (2561) สนับสนุนว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในการแสดงความคิดเห็นออนไลน์และการร่วมประชุมชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย ควรจัดทำนโยบายสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมเชิงเคลื่อนไหว เช่น สนับสนุนพื้นที่ปลอดภัยในการจัดเวทีแสดงความคิดเห็น หรือการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการตรวจสอบนโยบายและการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ (ตอบสนองมิติการมีส่วนร่วมเชิงเคลื่อนไหว)

2) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ควรมีนโยบายประชาสัมพันธ์แบบเฉพาะกลุ่มตามช่วงวัยและระดับการศึกษา เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น กลุ่มอายุน้อยหรือรายได้ต่ำ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง เช่น เวทีประชาคม หรือการยื่นข้อเสนอเชิงนโยบาย

3) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรออกแบบนโยบายฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้มีทักษะการชักจูงประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเน้นการสร้าง “ผู้นำความคิดเห็น” ที่เข้าใจการสื่อสารทางการเมือง และสามารถถ่ายทอดข้อมูลเชิงนโยบายได้อย่างเข้าใจง่าย

4) กระทรวงมหาดไทยควรออกนโยบายสนับสนุนการเรียนรู้การเมืองในระดับชุมชนแบบไม่เป็นทางการ เช่น จัดตั้ง “คลินิกการเมืองท้องถิ่น” ในศูนย์ประชุมหมู่บ้านหรือศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้ความรู้ด้านการเมืองแก่ประชาชนแบบไม่เป็นทางการและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาค่ำหรือไม่เข้าใจสิทธิของตน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) อบต. บางรักน้อยควรจัดทำกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพทางการเมืองแก่กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ เช่น โครงการ “รู้เท่าทันนโยบายท้องถิ่น” เพื่อให้กลุ่มนี้มีโอกาสรับรู้และตีความข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างเข้าใจ (ตอบสนองปัจจัยรายได้ และการตีความข่าวสาร)

2) เพิ่มช่องทางสื่อสารการเมืองที่เข้าถึงง่ายและเหมาะสมกับลักษณะประชากร โดยเฉพาะกลุ่มสูงอายุและผู้ที่มีการศึกษาน้อย เช่น การใช้เสียงตามสาย หรือคลิปสั้นที่สรุปสาระสำคัญของนโยบายในระดับท้องถิ่น (ตอบสนองตัวแปรอายุและการจดจำข่าวสาร)

3) ให้ความรู้เชิงกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการถอดถอนนักการเมืองผ่านกิจกรรมในชุมชนหรือผ่านพบปะประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มความรู้สึกว่าตนเองมีอิทธิพลต่อการเมือง (Political Efficacy) และกล้าตัดสินใจในเรื่องสำคัญทางการเมือง

4) อบต. บางรักน้อยควรเชิญประชาชนร่วมออกแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมด้วยตนเอง (Co-design Participation) โดยจัดเวทีระดมความคิดเห็นให้ประชาชนเสนอรูปแบบกิจกรรมที่ตนสนใจและต้องการเข้าร่วม เช่น เวทีนโยบายชุมชน กลุ่มอภิปรายกาแฟยามเช้า ฯลฯ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการแท้จริงของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ด้านตัวแปร

1) ควรศึกษาหรือวิจัยเพิ่มเติมในตัวแปร “ความเชื่อมั่นต่อองค์กรทางการเมือง” และ “ความไว้วางใจในเจ้าหน้าที่รัฐ” เป็นตัวแปรต้น เพราะเป็นตัวกลางสำคัญระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับพฤติกรรมเคลื่อนไหวก่อนทางการเมือง

2) ควรแยกวิเคราะห์กลุ่มผู้ที่ “มีประสบการณ์ชุมนุมทางการเมือง” กับ “ไม่มีประสบการณ์” เพื่อเข้าใจลึกถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วม

ด้านประชากร

1) ควรขยายขอบเขตประชากรในการศึกษาให้ครอบคลุมหลายตำบล หรือเปรียบเทียบระหว่างตำบลเมือง – ตำบลชนบท เพื่อศึกษาความต่างของพฤติกรรมมีส่วนร่วมระหว่างบริบททางสังคม

2) อาจศึกษากลุ่มเฉพาะ เช่น เยาวชนอายุ 18–25 ปี หรือผู้สูงอายุ เพื่อเข้าใจพฤติกรรมการเมืองตามช่วงวัยอย่างเจาะลึก

ด้านเทคนิควิจัยหรือการรวบรวมข้อมูล

1) ควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยเสริมการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหรือผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง เพื่อเข้าใจแรงจูงใจหรือข้อจำกัดที่ไม่สามารถวัดได้จากแบบสอบถาม

2. เพิ่มการใช้แบบสอบถามออนไลน์ควบคู่กับแบบสอบถามกระดาษ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มประชากรที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานที่ไม่อยู่บ้านในช่วงเวลาราชการ

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญสุข. (2562). การเมืองในกระบวนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการบ้านมั่นคง กรณีศึกษาชุมชนสร้างสรรค์รังสิต จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กาญจนา รัตนกร. (2558). ทศนคติทางการเมืองของประชาชนกับพฤติกรรมเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครลำปาง. วารสารสังคมศาสตร์, 12(3), 101–115.
- ณัฐชน ลิ้มปิเจริญ. (2567). อิทธิพลของการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่กิ่งเมือง. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์, 22(1), 87–105.

ตรัยรัตน์ ปลื้มปิติชัยกุล และสมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์. (2565). การเปิดรับสื่อและการรับรู้ข่าวสารในสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 9 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 7, มหาวิทยาลัยตะวันออกเฉียงเหนือ.

จิตติชัย เทียนทอง. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย. วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2566). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง วิเคราะห์ผลทางการเมือง ของกฎหมายเลือกตั้งในประเทศไทย. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง. สถาบันพระปกเกล้า.

รัฐสภา. (2568). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. สืบค้นจาก https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/002_การมีส่วนร่วมฯ.pdf. เมื่อ 27 มกราคม 2568.

เรืองวิทย์ ครองยุติ. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีปทุม, 13(2), 222-237.

วรรัชช สุธาตะ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา กรณีศึกษาการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2564 เทศบาลนครนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระ. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการจัดการ) สาขาวิชาการเมืองและการจัดการ สำหรับนักบริหาร. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุภชัย นาคอินทร์. (2564). แบบจำลองพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งของประชาชนในเขตชนบทภาคกลาง. วารสารนโยบายและการบริหาร, 8(2), 45-60.

สถาบันพระปกเกล้า. (2560). การมีส่วนร่วมทางการเมืองโครงการพัฒนาความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างเครือข่าย. สถาบันพระปกเกล้า.

สมชาย ตั้งธรรม. (2561). การตีความข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาล. วารสารสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 16(1), 25-42.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนนทบุรี (2567). จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจังหวัดนนทบุรี. สืบค้น <https://nonthaburi.prd.go.th/th/page/item/index/id/12>. เมื่อ 14 มีนาคม 2568.

สิริชัย ตูลยสุข. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล นครนนทบุรีจังหวัดนนทบุรี. วารสารเกษมบัณฑิต, 22(1), 75-84.

สุกัญญา สุทธิรักษ์. (2566). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในระดับอุดมศึกษาในเขตเมือง. วารสารการเมือง การปกครอง และกฎหมาย, 15(2), 66-89.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2568). ข้อมูลสภาพทั่วไป. สืบค้นจาก <https://nont-pro.go.th/public/list/data/index/menu/1144>. เมื่อ 27 มกราคม 2568.

- Fagen. Richard R. (1966). *Politics and Communication*. Boston: Little, Brown.
- Mibrath, Lester W. & Goel, M.L. (1977). *Political Participation: How and Why Do People Get involved in Politics? Second Edition*. Chicago: Rand McNally.
- Niemi, R. G., & Junn, J. (1998). *Civic education: What makes students learn*. Yale University Press.
- Sombatpoonsiri. J. (2020). *Two Thailands: Clashing Political Orders and Entrenched Polarization, Political Polarization in South and Southeast Asia: Old Divisions*. New Dangers.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- Wevis. (2568). ส่องสถิติเลือกตั้ง อบจ. 2563 รีวิวแบบตรงปกคนจังหวัดไหนใช้สิทธิเลือกตั้งฉ่ำ. สืบค้นจาก <https://wevis.info/local-election02/>. เมื่อ 27 มกราคม 2568.